

Bestuurlijke afspraken Innovatieagenda Archiefconvenant 2012-2016

Kerdoelstelling van de Innovatieagenda Archiefconvenant 2012-2016 is de inrichting van een optimaal functionerende informatieketen tussen

- archiefvormer (zorgdrager/div'er/ict'er);
- archiefbewaarplaats / archiefinstelling (bewaarder / beschikbaarsteller / archivaris);
- archiefgebruiker (burger / wetenschapper / journalist e.a.),

toegesneden op de nieuwe (digitale) informatietechnologie.

De speerpunten uit de Archiefvisie 2011 zijn daarbij leidend. Om in de digitale tijd tot zo'n optimaal ingerichte informatieketen te komen, moet er nogal wat gebeuren. De traditionele verhouding tussen archiefvormer/zorgdrager en archiefbewaarplaats zal veranderen. Maar ook de verhoudingen tussen archiefinstellingen onderling en de relatie archiefprofessional-archiefgebruiker.

Belangrijkste bewegingen zijn:

- Vraagstukken van selectie/waardering, overbrenging/duurzame bewaring en openbaarheid van de informatie komen in een veel eerder stadium aan de orde dan na de huidige wettelijke overbrengingstermijn van 20 jaar. De belangrijkste beslissingen worden genomen bij of vlak na creatie van de informatie; voor goed en duurzaam informatiebeheer dienen archiefvormers en archiefinstellingen intensief samen te werken. Dat geldt niet alleen voor overheidsarchief: voor het veilig stellen van belangrijke particuliere archieven zijn een pro-actieve houding van archiefinstellingen en een goede onderlinge afstemming cruciaal. Om inhoud te geven aan de pro-actieve samenwerking tussen archiefwettelijke zorgdragers en archiefinstellingen worden op elk overheidsniveau Strategische Informatie Overleggen gevoerd.
- Duurzame beschikbaarheid van (digitale) informatie kan alleen worden gegarandeerd als archiefinstellingen intensief samenwerken, kennis delen, taken verdelen en gezamenlijk gebruik maken van applicaties en infrastructuur. Einddoel is dat een landelijk dekkend net van Regionale Historische Centra, (inter-) gemeentelijke archiefinstellingen en het Nationaal Archief informatiediensten aan zorgdragers (overheden) en burgers aanbiedt om daarmee hun wettelijke taken voor *digital born* archief op eigentijdse manier vorm te geven. Desgewenst kunnen ook gedigitaliseerde oudere archiefbescheiden hierbij betrokken worden. Uitgangspunt is om kennis en infrastructuur als gemeenschappelijke voorziening in te richten waar het kan en lokaal/regionaal/landelijk maatwerk te bieden waar het moet. Door samenwerking van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen in de regio's ontstaan verzorgingsgebieden voor digitale dienstverlening die elk door één archiefinstelling, verbonden met het landelijk dekkende net, worden bediend.¹
- Voor raadpleging en hergebruik van (digitale) informatie wil de informatiegebruiker vrijelijk kunnen zoeken. Overheden en in elk geval de publieke archiefinstellingen op nationaal, provinciaal en regionaal/niveau zullen hun informatie zo moeten ontsluiten dat ze via landelijke en internationale zoeksystemen vindbaar en raadpleegbaar zijn. Dat vraagt om verdere uitwerking van gemeenschappelijke standaarden en metadata. Het uiteindelijke doel is de vrije beschikbaarheid van overheidsinformatie als 'open data'.

De middelen die de staatssecretaris van OCW beschikbaar stelt voor de innovatieagenda zijn bedoeld om de archiefsector te versterken, een optimale "aansluiting" tussen archiefwettelijke zorgdragers en archiefsector te realiseren en het Nationaal Archief (NA) als kenniscentrum voor archiefzorg en -beheer voor het gehele werkveld te versterken. Waar middelen beschikbaar worden gesteld voor decentraal uit te voeren programma's en projecten worden deze steeds op vrijwillige basis gematcht met de bijdragen, waaronder de gerichte inzet van mensen en middelen, door overheden en instellingen (zie uitwerking onder III). Elke zorgdrager blijft de

¹ Zie hiervoor o.a. de plannen van BRAIN, KVAN, LOPAI, DEN, Regionale Historische Centra, Gemeentearchief Rotterdam, Stadsarchief Amsterdam en Nationaal Archief, ACDD, mei 2010.

verantwoordelijkheid voor het eigen archief houden. De middelen zijn te beperkt om daarvan investeringen in technische infrastructuur ter plaatse te financieren. Met name op het gebied van de toegankelijkheid zal een landelijke hoofdstructuur van rijkswege ontwikkeld worden, op basis waarvan men desgewenst de decentrale infrastructuur kan realiseren (te vergelijken met de gang van zaken bij de digitale bibliotheekvernieuwing).

I. Programmalijnen en prioritering

In de Archiefvisie worden vijf onderling samenhangende onderwerpen onderscheiden: Duurzaamheid; Openbaarheid; Collectievorming; Toegankelijkheid; Archiefbestel. In de Innovatieagenda corresponderen deze onderwerpen met vijf programmalijnen.

Programmalijn 1: Duurzaamheid.

In de transitie van analoog naar digitaal werken, communiceren en archiveren staat de opgave om de duurzame toegankelijkheid van digitale overheidsinformatie te borgen bovenaan. Het volbrengen van deze opgave is randvoorwaardelijk voor het bereiken van resultaat op andere onderwerpen. Het bewustzijn dat er iets moet gebeuren op dit gebied groeit bij de overheden en het komt er nu op aan deze opgave overtuigend aan te pakken. Aan programmalijn 1 wordt daarom binnen de innovatieagenda de hoogste prioriteit gegeven.

Programmalijn 2: Openbaarheid en selectie.

De inspanning die nodig is voor het duurzaam bewaren van informatie kan alleen worden gelegitimeerd indien die informatie vrijelijk beschikbaar is, of daarop zo snel mogelijk uitzicht is, én voor zover die inspanning ook zo efficiënt en zorgvuldig mogelijk wordt ingezet. Daarom komen de thema's openbaarheid en selectie samen in één programmalijn. Selectie van informatie is niet alleen nodig om duurzaam beheer efficiënt in te zetten, maar ook om zorgvuldige verwijdering of tijdelijke afscherming van privacy-gevoelige informatie te realiseren. Selectie is een tweesnijdend mes.

Programmalijn 3: Toegankelijkheid van de Archiefcollectie NL.

Het bestaansrecht van archiefinstellingen is evenredig met het maatschappelijk rendement van de openbare collecties die zij beheren en uitbaten. Dit rendement berust op de zichtbaarheid, vindbaarheid en doorzoekbaarheid van de archiefinformatie zelf en op de kwaliteit van de daarbij horende (digitale) informatiediensten. Openbaarheid en toegankelijkheid zijn sterk met elkaar verbonden. Daarom wordt aan de programmalijnen 2 en 3 in samenhang gewerkt.

Programmalijn 4: Collectievorming.

De archiefbranche als geheel heeft het documenteren van de samenleving tot opgave, niet alleen het mogelijk maken van een reconstructie van overheidshandelen. Met een terugtrekkende overheid en een veelheid aan private actoren binnen de maatschappelijke orde wordt veiligstelling van hun archieven binnen de (virtuele) Archiefcollectie NL nog meer van belang. Bij alle archieven, dus ook voor niet-overheidsarchieven, geldt echter het beginsel dat de eigenaar de eerstverantwoordelijke is voor de zorg daarvoor. Aandachtspunt is wel dat vele actoren niet gebonden zijn aan de archiefwettelijke bepalingen voor bewaren en openbaren. Dat betekent dat de rol van de overheid hierin vooral stimulerend en aanvullend kan zijn. Binnen het kader van deze Innovatieagenda neemt deze programmalijn aldus een relatief bescheiden plaats in.

Programmalijn 5: Kwaliteitszorg en bestelversterking.

De mate waarin duurzaam beheer, toegankelijkheid, openbaarheid, selectie en collectievorming kunnen worden gerealiseerd en geborgd, hangt uiteindelijk af van de professionele kwaliteiten van de mensen die het werk moeten doen en van de vitaliteit en slagvaardigheid van de organisaties en structuren waarbinnen zij werken. Ook schaalvoordelen kunnen hierbij een rol spelen. Vandaar dat het thema 'robuust bestel' in de Archiefvisie is vertaald in een programmalijn waarin opleiding, samenwerkend vermogen, kwaliteitszorg en organisatieontwikkeling de sleutelwoorden zijn. Bij een robuust archiefbestel gaat het om de ontwikkeling van mensen en de positionering van organisaties en structuren. Deze programmalijn is ondersteunend aan de hierboven genoemde inhoudelijke programmalijnen.

II. Resultaten, acties en producten

De Innovatieagenda onderscheidt per programmalijn de volgende resultaten. Daarbij worden als eerste uitwerking (en ter nadere prioritering) de volgende acties/producten voorgesteld voor het tijdsbestek 2012-2016. In de jaarlijks op te stellen uitvoeringsprogramma's zullen acties en actoren nader worden uitgewerkt.

Programmalijn 1: Duurzaamheid

Resultaten

- Overheden hebben een strategische visie en/of implementatieplan voor digitale duurzaamheid van hun informatie.
- De basis is gelegd voor een landelijk dekkend net van e-depot voorzieningen. Er is een zichtbaar begin gemaakt met de realisatie door de organisaties van de centrale overheid en de decentrale overheden van zo'n voorziening, waarop kan worden aangesloten in verschillende samenwerkingsverbanden van overheden.
- Overheden voldoen volledig aan de Archiefregeling 2010, met inbegrip van de te stellen wettelijke eisen aan archiefwettelijke vervanging.

Voorgestelde acties/producten

- Decentrale overheden en zbo's zijn actief benaderd en op het juiste strategische niveau geattendeerd op de opgave van digitale duurzaamheid.
- Voor decentrale overheden is een functioneel ontwerp voor het e-depot beschikbaar, met een ontwerp van de koppelvlakken op lokale systemen.
- Voor alle overheden zijn passende aansluitvoorwaarden geformuleerd, specifieke business-cases opgesteld, en zijn relevante dienstverleningsmodellen, handreikingen en best-practices voorhanden.
- Voor alle overheden zijn ten aanzien van de informatiehuishouding een landelijk kader voor informatiearchitectuur en een metadataschema ontwikkeld, die interoperabiliteit en maatwerk faciliteren.
- Er is een voor alle overheden geschikte handreiking voor een goede implementatie van de Archiefregeling 2010 (inclusief vervangingseisen).

Programmalijn 2: Openbaarheid en selectie

Resultaten

- Overheden spelen binnen de informatiehuishouding in op opgaven die voortvloeien uit het (Europese) open data beleid en actieve openbaarheid en sluiten aan op hun programma's voor de e-overheid.
- In de bij zorgdragers gehanteerde systemen zijn de functionaliteiten die actieve openbaarmaking, hergebruik en vervoegde overbrenging ondersteunen, geoperationaliseerd.
- Als onderliggend instrument is de 'selectielijst nieuwe stijl', welke aansluit op de ordening van de (digitale) informatie, bij elke zorgdrager geïmplementeerd.

Voorgestelde acties/producten

- Het door het NA in samenwerking met de andere overheden ontwikkelde waarderingsinstrumentarium is overheidsbreed toepasbaar gemaakt en de resultaten van trendanalyses staan ter beschikking van zorgdragers en burgers.
- Het burgerbelang bij archiefselectie is overheidsbreed geborgd in de vorm van de aanwezigheid van onafhankelijke deskundigen.
- Er zijn handreikingen beschikbaar ten behoeve van een optimale implementatie van de (nieuwe) archiefwettelijke eis om de ordening van de informatiehuishouding en de structuur van de betreffende selectielijst op elkaar te laten aansluiten en er zijn best-practices met betrekking tot het beheer en onderhoud van selectielijsten.
- Er zijn op nationaal, regionaal en lokaal niveau inspirerende voorbeelden voorhanden van actieve openbaarheid en open data.

Programmalijn 3: Toegankelijkheid Archiefcollectie NL

Resultaten

- Er is een landelijke toegang (portal) tot een steeds groeiend deel van de Archiefcollectie NL, waarop elke archiefinstelling zich in beginsel kan aansluiten.
- Archiefinstellingen bieden in samenwerking met andere dienstverleners innovatieve informatiediensten aan burgers die bijvoorbeeld op zoek zijn naar informatie over objecten, personen, zaken, beelden of plaatsen.
- De dienstverlening door archiefinstellingen is in het algemeen geëvolueerd van aanbodgericht en collectiegebonden naar vraaggestuurd en ergoedbreed.
- Er is een functionerende gemeenschappelijke open architectuur voor digitale dienstverlening in relatie tot bestaande architecturen van de overheden.

Voorgestelde acties/producten

- Archiefsectorbrede richtlijnen zijn ontwikkeld voor een open architectuur voor digitale dienstverlening, in de vorm van een landelijke referentiearchitectuur die aansluit op reeds geaccepteerde referentiearchitecturen voor de overheid.
- Archiefsectorbrede modellen voor metagegevens en semantische modellen voor de ontsluiting van documenten en daarmee verbonden objecten zijn opgesteld.
- Bestaande systemen zijn doorontwikkeld ter ondersteuning van de in het Archieven Portaal Europa gebruikte standaarden en archiefinstellingen hebben de mogelijkheid hierop aan te sluiten.
- Met Bibliotheek.nl zijn de mogelijkheden tot aansluiting voor archiefinstellingen onderzocht, met als doel de nationale bibliotheekcatalogus geschikt te maken voor het zoeken naar archiefmateriaal.
- Business-cases en best-practices zijn ontwikkeld met betrekking tot innovatieve dienstverlening, waaronder verdienmodellen.

Programmalijn 4: Collectievorming

Resultaten

- Er is een door de archiefsector gedragen 'levende lijst' van belangrijke particuliere archiefvormers, op basis waarvan gecoördineerde interventies, zoals acquisitie, inbewaarneming, pro-actieve benadering en voorlichting, kunnen worden uitgevoerd.

Voorgestelde acties/producten

- Archiefinstellingen delen hun acquisitieprofiel en maken werkafspraken die een gecoördineerde inzet tot veiligstelling van belangrijke particuliere archieven mogelijk maakt, op basis van een sectorbreed gedeelde waarderingsystematiek.
- De archiefsector legt een open register van relevante archiefvormers aan en houdt dit bij ten behoeve van voorlichting en verdere activiteiten richting archiefvormers.
- Er zijn praktische handreikingen ontwikkeld en breed verspreid voor het duurzaam beheer van digitaal archief door particuliere archiefvormers.

Programmalijn 5: Kwaliteitszorg en bestelversterking

Resultaten

- Op het terrein van digitale duurzaamheid is de kennisfunctie structureel versterkt en zijn de krachten van alle belangrijke spelers gebundeld in een kennisnetwerk. Het NA is binnen dit netwerk een knooppunt voor de gehele informatieketen (archiefvorming en archiefbeheer).
- Bij alle overheden is de integrale verantwoordelijkheid voor de informatiehuishouding ambtelijk robuust belegd in de functie van Chief Information Officer/CIO. Het Strategisch Informatie Overleg is bij alle overheden ontwikkeld als hét medium voor sturing op kwaliteit en integrale afweging van belangen voor de gehele informatieketen.
- Alle overheden beschikken over een werkend kwaliteitszorgsysteem als bedoeld in art.16 van de Archiefregeling 2011.
- Alle archiefinstellingen beschikken over een kwaliteitssysteem voor hun organisatie.

- Alle decentrale zorgdragers werken met kritische prestatie indicatoren. Bij de gemeenten geschiedt dat met het model voor de gemeentelijke archiefketen, aangevuld met het provinciale toezichtskader.
- De archief- en informatieprofessionals hebben deelgenomen aan innovatie- en opleidingsbijeenkomsten.

Voorgestelde acties/producten

- Er is een landelijke inventarisatie (quick scan) uitgevoerd van de allernodigste en meest ontbrekende kennis op de onderwerpen van de geprioriteerde programmalijnen van de Innovatieagenda. Op basis daarvan wordt de kennisfunctie van het Nationaal Archief structureel versterkt.
- Er is een handreiking voor alle overheden voor effectieve invulling van het Strategisch Informatie Overleg, implementatie van een kwaliteitszorgsysteem ex artikel 16 Archiefregeling en een kwaliteitssysteem voor archiefinstellingen
- Er is een landelijke standaard voor de uitvoering van audits op de kwaliteit van de informatievoorziening, uitgewerkt in voor alle overheden passende prestatie- en kwaliteitsindicatoren, zodanig dat een instrument voorhanden is voor uitvoering van audits als regulier onderdeel van de bedrijfsvoering en het toezicht. Dit instrument is mede geschikt voor het bewaken van de kwaliteit van keteninformatieprocessen, ook over bestuurlijke grenzen heen.
- De kwaliteitsverantwoording van de zorgdragers wordt gestimuleerd. Op decentraal niveau gebeurt dit door steun aan de implementatie van de kritische prestatie indicatoren gemeentelijke archiefketen en het provinciale aanvullende beleidskader.
- In samenwerking met opleidingsinstituten en vakorganisaties hebben het kenniscentrum NA en KING competenties geformuleerd voor de archivaris/informatiespecialist van de toekomst en zijn daarmee overeenkomende modules tot ontwikkeling gebracht.

III. Financieel overzicht

	2012	2013	2014	2015	2016	totaal ²
A ORGANISATIE						
Programmabureau	0,20	0,25	0,25	0,25	0,20	1,15
B ACTIVITEITEN en PROGRAMMALIJNEN¹						
Landelijk, versterking kennisfunctie NA	0,20	0,45	0,45	0,45	0,45	2,0
Landelijke communicatie, bijeenkomsten, expertmeetings programmabureau	0,05	0,10	0,15	0,15	0,10	0,55
Bestuurlijk en ambtelijk aanjaagteam bij IPO/VNG/UvW t.b.v. decentrale activiteiten	0,10	0,20	0,20	0,20	0,10	0,8
Onafhankelijke metingen: nulsituatie, midtermreview, eindevaluatie	0,03		0,03		0,04	0,1
Landelijke projecten en onderzoeken Programmalijn 1 (Duurzaamheid)		0,15	0,15	0,15	0,15	0,6
Decentrale projecten en onderzoeken Programmalijn 1 (Duurzaamheid)		0,50	0,50	0,50	0,50	2,0
Landelijke projecten en onderzoeken Programmalijnen 2, 3 en 4 ³		0,15	0,15	0,15	0,15	0,6
Decentrale projecten en onderzoeken Programmalijnen 2, 3, en 4		0,30	0,30	0,30	0,30	1,2
Totaal	0,58	2,10	2,18	2,15	1,99	9,0

² De bovengenoemde verdeling van de uitgaven per programmalijn over de verschillende jaren is tentatief, afhankelijk van het tempo waarin de verschillende activiteiten ontwikkeld kunnen worden.

³ De programmalijnen 2, 3 en 4 betreffen resp. de thema's Openbaarheid en selectie, Toegankelijkheid en Collectievorming. Uitgaven voor programmalijn 5 (Kwaliteitszorg en bestelversterking) zijn inbegrepen bij de uitgaven voor versterking kennisfunctie NA en alle overige activiteiten, projecten en onderzoeken.